

Meditatie 1 Korintiërs 11: 2-16

In de HSV vertaling staat boven dit gedeelte '*de plaats van de vrouw in de gemeente*'. Dat is een beter opschrift dan het opschrift dat de vertalers van de NBG vertaling erboven hebben gezet. Daar staat '*de hoofdtooi der vrouw*'. Een opschrift dat ons op een verkeerd spoor zet. Het wekt de indruk dat Paulus instructies gaat geven voor de 'christelijke vrouwenmode'. Het gaat hem echter om heel wat anders, nl. hoe sommige vrouwen zich gedragen in de gemeentelijke samenkomsten. In de Joodse synagoge was er geen ruimte voor het optreden van de vrouw. Daar woonde de vrouw alleen de samenkomsten bij. Om een synagoge-dienst te kunnen houden waren er tien mannen nodig. Als er negen mannen en honderd vrouwen waren ging de dienst niet door. In de christelijke gemeente is dit patroon doorbroken. Vrouwen mogen volgens vs. 5 bidden en profeteren in de gemeente en dus een actieve rol spelen. In de kerk is hier vaak overheen gelezen en is de vrouw teruggedrongen in de rol van passieve aanwezige. Paulus' bezwaar was niet het bidden en profeteren door vrouwen, maar de manier waarop dat gebeurde. Vrouwen maakten misbruik van hun christelijke vrijheid.

Profetie is een belangrijke gave. Je spreekt stichtend tot de gemeente. En deze gave van profetie werd dus zowel door vrouwen als door mannen beoefend in de gemeente. Bij de behandeling van de gaven van de Geest in 1 Cor. 12-14 zullen we daar verder op ingaan.

We lezen in het 2^e vers dat Paulus de gemeente prijst omdat ze vasthoudt aan zijn onderwijs. Het evangelie is een gemeenschappelijke basis waarop gesproken kan worden. Ontbreekt die basis, dan is elk gesprek zinloos.

In het 3^e vs. schrijft Paulus dat de man het hoofd is van de vrouw. Er staat niet: het hoofd van *iedere* vrouw is de man! Zo is het vaak gelezen: De man is in het algemeen hoofd van de vrouw. In huwelijk, kerk en samenleving. Dan zou ik het hoofd zijn van iedere vrouw in de gemeente. Dat is absoluut niet zo. De man is echt alleen het hoofd van zijn eigen vrouw! Paulus spreekt over het huwelijk waarbij de man weer onder het gezag van Christus staat. En wat dat betekent werkt hij uit in Efeziërs 5. De man moet zich overgeven voor z'n vrouw zoals Christus dat voor de gemeente heeft gedaan.

Een vrouw die in Paulus' dagen het hoofd niet bedekte was uitermate revolutionair. Het gaat trouwens om een sluier of om lang haar en niet om een hoed. Het was een schande voor haar man als een vrouw het hoofd niet bedekte. Het is misbruik maken van je christelijke vrijheid. Een thema dat in allerlei vormen terugkomt in deze brief.

Het bekende Joodse gebruik waarbij mannen het hoofd tijdens het gebed bedekken is van later datum. Paulus wijst dat gebruik hier af. Dan doe je als man je eigen hoofd schande aan.

Ik zei al dat het niet willen dragen van een hoofdbedekking door een gehuwde vrouw of het dragen van kortgeknipt haar revolutionair was. De hoofdbedekking of het lange haar is een teken

van erkenning van je eigen man. Deze betekenis van de hoofdbedekking kennen wij niet meer. Dat geldt ook voor de haardracht. Wij vinden kort haar geen schande voor een vrouw en lang haar ook geen schande voor de man. Dat is cultureel bepaald. In de Nieuwtestamentische tijd waren gewijde tempelprostituees kaalgeschoren.

Ook in de Oudtestamentische tijd, een andere cultuur dan de Nieuwtestamentische tijd, was lang haar voor een man geen schande. Denk maar aan bijv. Simson en Absalom.

De kern van de zaak is dat enkele vrouwen in Korinthe, als zij voorgingen in gebed of profeteerden, blijk gaven van een revolutionaire houding. Niet het bidden of profeteren was revolutionair, die ruimte was er voor de vrouw in de gemeente, maar het afnemen van de hoofdbedekking of het afknippen van het haar om zich daarmee af te zetten tegen hun mannen. Die houding noemt Paulus een schande.

In de maatschappij van die tijd was de positie van de vrouw niet best. Het evangelie kwam als een boodschap van bevrijding, ook voor de vrouw. Maar nu waren er vrouwen die hun nieuwe vrijheid in Christus doorvertaald hebben naar autonomie.

Voor ons vandaag is het niet van belang dat we de gebruiken van de Nieuwtestamentische tijd overnemen, dat was een andere cultuur, maar dat we het principe achter deze tekst leren ontdekken en toepassen. Want die gelden ook vandaag. Een vrouw, die in de gemeente op het podium verschijnt en door haar manier van kleden aanstoot geeft, door bijvoorbeeld hele korte rokken of doorzichtige kleding te dragen is voor haar man een aanstoot. En dat principe blijft van kracht, ook als het dragen van sluiers of lang haar bij ons geen gewoonte meer is.

Paulus beroept zich voor zijn standpunt op de scheppingsorde. De man is beeld en heerlijkheid Gods, maar de vrouw is de heerlijkheid van de man. Daarmee is niet gezegd dat de vrouw niet het beeld van God is! (Gen.1:27). Maar de vrouw is wel de eer van de man en dat geldt andersom natuurlijk ook. Een man kan ook door zijn uiterlijk of optreden een schande voor zijn vrouw zijn. Mannen en vrouwen zijn bedoeld om op een dienstbare, niet-aanstoot-gevende manier de eer van God te weerspiegelen.

De vrouw Eva is uit de rib van de man Adam geschapen en als hulp (niet hulpje!) aan haar man gegeven. De man is dus niet compleet zonder vrouw. Hij is hulpbehoevend. Hetzelfde woord voor hulp/helper wordt trouwens in de bijbel ook voor God gebruikt! (Ps. 54:6) Het heersen van de man over de vrouw is geen opdracht, maar een gevolg van de zondeval (Gen.3:16). Net als werken in het zweet des aanschijns en pijn bij het kinderen baren niet Gods oorspronkelijke plan zijn, maar gevolgen zijn van de zondeval. Heersen is negatief je kracht inzetten om de baas te spelen.

Paulus wijst heersen af en roept de man op om dienend te leiden. De vrouw is wel uit de man en niet andersom. Die door God geschapen rangorde kwam in die tijd tot uitdrukking in de haardracht

of de hoofdbedekking. Een man met een sluier of met lang haar verloochend die orde, een vrouw zonder sluier of met kort haar ook.

In de vorige verzen had Paulus het steeds over het overdekken van het hoofd, wat doet denken aan een sluier of aan lang haar. Maar in vs. 10 gebruikt hij niet het woord 'over' maar 'op'. In de NBG staat dat ze een macht op hoofd moet hebben. De HSV heeft hier m.i. onterecht 'een teken van gezag'. Dan zou het nog steeds over de hoofdbedekking gaan. Letterlijk staat er dat de vrouw gezag moet hebben op het hoofd. Dan betekent het dat de vrouw niet vrij is bij bidden en te profeteren haar eigen hoofd te volgen: zij moet zichzelf onder controle houden, zichzelf in de macht houden. Het gaat in dit vers dus niet over het gezag van de man over de vrouw, maar over het gezag van de vrouw over zichzelf.

Paulus ondersteunt zijn argument door er 'vanwege de engelen' aan toe te voegen. Dit is een erg onduidelijk vers. We weten niet wat Paulus hier bedoelt. Ik ben daarvoor dan ook nog geen bevredigende uitleg tegengekomen.

In het elfde vers wil Paulus balans aanbrengen in de man-vrouw verhouding. De vrouw is uit de man, zeker, maar anderzijds is ook iedere man weer uit een vrouw geboren. *En toch, in de Here is evenmin de vrouw zonder man iets, als de man zonder vrouw.* In de Efezebrief plaatst Paulus de huwelijksverhouding onder het thema: weest *elkander* onderdanig. De man moet als hoofd van de vrouw zijn vrouw dienstbaar zijn. Dit dienstbaar zijn van man en vrouw aan elkaar moet in de gemeente tot uitdrukking komen. En een vrouw met onbedekte hoofde was in die tijd niet dienstbaar aan haar man, maar toonde een revolutionaire houding.

Ten slotte heeft Paulus het over de natuur. Dat zijn niet de natuurwetten, maar het algemeen geldend besef wat toen natuurlijk en normaal was. In de Grieks-Romeinse cultuur werd het haar van de man kort geknipt en lang haar werd als verwijfd aangemerkt. In deze cultuur was het lange haar van de vrouw een eer en kort haar een schande. En in de gemeente van Christus past geen revolutionair gedrag. Nog door mannen, nog door vrouwen. In de gemeente gaat het om dienstbaarheid aan elkaar en om de eer van God en dat wil Paulus in deze tekst duidelijk maken.

AMEN